

A.H.P.M. Teunissen
Steendalerstraat 81b
6591 ED GENNEP

1 januari 2010

Betreft: Wetsvoorstel Samenvoeging van de gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar (TK 32240)

Aan de Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Van de Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. de griffier Ir. G.F.C. van Leiden
Postbus 20018
2500 EA 's GRAVENHAGE

Geachte Commissie,

In verband met het door de Regering aan de Tweede Kamer der Staten Generaal voorgelegd wetsvoorstel aangaande de herindeling van de gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar heb ik, als inwoner van de gemeente Gennep, de behoefte om u het navolgende onder de aandacht te brengen. Ik zal daarbij ook ingaan op de zes criteria.

Draagvlak

In mijn beleving is er tot op heden niet aangetoond dat er in de drie gemeenten voldoende draagvlak bestaat voor een herindeling. Sterker nog, twee gemeenteraden zijn verdeeld; de ene heeft bij meerderheid ingestemd met een herindeling en de andere tegen een herindeling. Ook Provinciale Staten is slechts bij meerderheid voorstander van een herindeling.

Ook uit de verslagen van de dorpsbezoeken blijkt dat er velen zijn, die geen voorstander zijn van herindeling.

Dat voldoende draagvlak (niet) is aangetoond blijkt bovendien uit de hoorzittingen, die de Statencommissie Fysieke Domein van de provincie Limburg heeft gehouden. Door de overweldigende belangstelling zijn er twee avonden/hoorzittingen geweest. Tijdens beide avonden was de verhouding tussen het aantal voorstanders en tegenstanders onder de sprekers ongeveer fifty-fifty. De eerste avond waren vooral bestuurders en burgers aan het woord. Daarvan spraken zich 18 tegen herindeling uit, 17 voor. De tweede avond ging het vooral om vertegenwoordigers van bedrijven en maatschappelijke organisaties. Van deze woordvoerders spraken 5 zich tegen de herindeling uit, 7 ervoor.

Van belang in deze is ook het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie.

In artikel 5 van dit Handvest is het volgende opgenomen:

Wijzigingen van plaatselijke gebiedsgrenzen worden niet aangebracht zonder vooraf de desbetreffende plaatselijke gemeenschappen te raadplegen, zo mogelijk door middel van een referendum, waar dit wettelijk is toegestaan.

Een raadplegend referendum is in Nederland toegestaan, maar van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt. Noch door de gemeente(n), noch door de provincie Limburg, terwijl juist de Provincie Limburg een Referendumverordening heeft!

Een 'alternatief' van raadpleging van de lokale gemeenschappen (de burgers) zouden reguliere raadsverkiezingen kunnen zijn. Ten tijde van de verkiezingen van de leden van de huidige gemeenteraden was een voorgenomen herindeling niet aan de orde en daarom ook 'geen onderwerp' voor de personen/partijen die aan de verkiezingen in 2006 hebben deelgenomen. Daarom kan er ook geen sprake zijn van een soortement van

'mandaat' van de huidige (leden van de) gemeenteraad. Natuurlijk geldt dit ook voor de gemeenteraad van Bergen!

Overigens wordt ook, door de wet betreffende de verlenging van de zittingsduur van de leden van ondermeer de huidige gemeenteraden van Bergen, Gennep en Mook en Middelaar, de burgers de kans ontnomen om indirect uitspraak te doen over een eventuele herindeling. Ik vraag mij hierbij dan ook af of deze wet niet in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en in het bijzonder het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie.

Bestuurskracht

Bestuurskracht is een veelomvattend, gelaagd en **niet objectiveerbaar** begrip. Ik vraag mij telkens af: "wie bepaalt wat bestuurskrachtig is en wat niet bestuurskrachtig is?" De bestuurskrachtonderzoeken van provincies? Naar mijn mening niet. De enige die bepaalt of het lokaal bestuurskrachtig is, zijn naar mijn mening de inwoners door middel van de periodieke verkiezingen. De inwoners geven door hun stem (opnieuw) uit te brengen op een persoon/partij of die persoon/partij de kwaliteiten bezit om zijn burgerbelangen te vertegenwoordigen, uit te voeren of hoe ook genaamd.

De burgers zitten niet te wachten op een 'bestuur op afstand'.

Burgers maken van bijna alle politiek-bestuurlijke taken gebruik. Burgers zijn nodig om verkeersveiligheid te krijgen, om het afval gescheiden aan te bieden en om er voor te zorgen dat kinderen naar school gaan. Een kleine gemeente is beter in staat burgers aan zich te binden. Na een herindeling ontstaat een gemeente met verschillende kernen en dat betekent verlies aan contact. Eerst wordt beloofd dat er loketten in de kernen openblijven, maar dat blijkt vervolgens te duur. Bestuurskracht betekent het realiseren van beleidsdoelen. Dat lukt alleen met draagvlak en daar heeft de overheid de bewoners bij nodig.

Bestuurskracht zit ook in de vraag wat men met een gebied wil. Wanneer je een bepaalde schaal bereikt, kun je autonome beslissingen nemen, volgens voorstanders van herindeling. Dat is een waanidee. Zo iets werkt wel bij een bouwopgave maar zaken als afvalinzameling, vestiging bedrijventerreinen, infrastructuur, enz. blijven bovenlokaal. Gemeenten moeten daarvoor blijven samenwerken in een groter gebied, ook na opschaling. Elke overheid moet samenwerken.

Duurzaamheid

In het beleidskader van de Ministerraad is het volgende vermeld:

Wanneer een gemeentelijke herindeling wordt nagestreefd, is het van belang dat de beoogde nieuwe gemeente goed is toegerust voor een langere periode. Voorkomen moet worden, dat de nieuwe gemeente binnen afzienbare termijn wederom bij een herindeling wordt betrokken, en aldus van de ene in de andere herindelingsdiscussie terecht komt. Die mogelijkheid wordt niet alleen bepaald door omstandigheden binnen de nieuwe gemeente, maar ook door haar directe omgeving.

De gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar liggen in de kop van Noord-Limburg. Het overgrote deel van de gemeente Mook en Middelaar is qua voorzieningen (ondermeer onderwijs, gezondheidszorg, werk en industrie, winkelen e.d.) georiënteerd op Nijmegen c.q. Gelderland. Een groot gedeelte van de gemeente Bergen is qua voorzieningen (ondermeer onderwijs, gezondheidszorg e.d.) georiënteerd op Venlo. De gemeente Gennep is qua voorzieningen (ondermeer onderwijs, gezondheidszorg, werk en industrie, winkelen e.d.) vooral georiënteerd op Brabant Noordoost.

Ook als je kijkt naar een onderwerp als Veiligheid, dan kan men zich afvragen of er niet al dan niet op korte termijn een verandering dient plaats te vinden?!

De drie genoemde gemeenten deel maken deel uit van de Veiligheidsregio Limburg Noord. Deze drie gemeenten, en de beoogde nieuwe gemeente, vormen een soort

'wormvormig aanhangsel' in de regio (en de provincie Limburg). Van noord naar zuid hemelsbreed een afstand van 40 km en van oost naar west tussen de 3 en 7,5 km. Een lang, smal, en - vooral uit operationeel oogpunt - lastig beheersbaar gebied om te kunnen voldoen aan de wettelijk 15-minutengrens voor de ambulances en de binnenkort vastgelegde tijdgrenzen voor brandweervoertuigen. Uitgangspunt is dat de Veiligheidsregio zichzelf bedruipt, maar dit is in de huidige drie gemeenten niet mogelijk. Een spoedambulance uit Nijmegen (Veiligheidsregio Gelderland Zuid), of Haps (Veiligheidsregio Brabant Noord) kan waarschijnlijk eerder aan de 15-minutengrens voldoen dan die uit de Veiligheidsregio Limburg Noord (Venray of Bergen/'Knikkerdorp'). Enz. enz.

Ook de provincie is m.i. zichzelf ervan bewust, dat ook de nieuwe gemeente wellicht niet duurzaam is en haar ogen ook dient te richten op Noordoost Noord Brabant.

Interne samenhang van de nieuwe gemeente

Zoals ik hierboven al heb vermeld, ontstaat er een gemeente die van noord naar zuid hemelsbreed 40 km en van oost naar west tussen de 3 en 7,5 km is. Aan de noordzijde zal deze nieuwe gemeente grenzen aan de in de provincie Gelderland gelegen gemeenten Groesbeek en Heumen. Aan de westzijde aan de in de provincie Noord Brabant gelegen gemeenten Boxmeer en Cuijk, evenals de in de provincie Limburg gelegen gemeenten Horst a/d Maas en Venray. Aan de zuidzijde aan de gemeente Venlo. De oostzijde grenst geheel aan Bondrepubliek Duitsland.

Een nieuwe gemeente met 16 kerkdorpen.

Een smalle lang ge(st)rekte gemeente, welke aan maar liefst twee andere provincies en een ander land grenst.

Wat er gaat ontstaan is niet meer en minder dan een administratieve eenheid, waarmee inwoners en maatschappelijke organisaties zich NIET of nauwelijks betrokken voelen. Er zijn zogenaamde inspraakavonden gehouden, waar men zijn/haar zegje kon doen, en velen burgers hebben aangegeven niet direct voorstander te zijn van een herindeling. Uit de verslaglegging blijkt dit niet zozeer, maar wat wil je als een dergelijk bijeenkomst zodanig door de gemeente 'geprogrammeerd' wordt opdat de uitkomst iets moet zijn dat richting 'herindeling' gaat. Idem voor de bijeenkomsten met de (maatschappelijke) organisaties, in hoofdzaak organisaties die door professionals, betaalde krachten worden gerund. Die hebben alleen maar baat bij een gemeente, want dat is wat handiger dan in overleg te moeten met drie gemeenten.

De inwoners hebben zich evenmin echt kunnen uitspreken over een herindeling, want pas na de verkiezingen in 2006 kwam een herindeling, door toedoen van de provincie, op de politieke agenda.

Aan de hand van onderstaande kaart is ook zichtbaar dat de drie gemeenten vanuit historisch perspectief niet bij elkaar horen.

Regionale samenhang en evenwicht

In het beleidskader staat hierover het volgende vermeld:

Gemeentelijke herindeling heeft vrijwel altijd invloed op het beleid van omliggende of naburige gemeenten en op bestuurlijke verhoudingen in de regio. Daarom is het van belang dat omliggende of naburige gemeenten in staat worden gesteld hun zienswijze te geven op een voorgenomen herindeling. Aldus kan worden getoetst of sprake is van voldoende regionaal bestuurlijk draagvlak.

De aan de huidige gemeenten Bergen, Gennep en Mook & Middelaar grenzende gemeenten zijn voor zover mij bekend niet door de provincie Limburg in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te brengen. Naast de Limburgse gemeenten horen daar vanzelfsprekend ook de eerder genoemde gemeenten in de provincie Gelderland en de provincie Noord Brabant bij!

Overigens hebben Gedeputeerde Staten van Limburg al geuit dat een eventuele provinciegrenswijziging c.q. dat plaatsen overgaan naar een andere provincie men dat niet wil c.q. niet aan de orde kan zijn.

De nieuwe gemeente dient een bestuurlijke partner te zijn, die in staat is een meerwaarde te leveren bij het oppakken van regionale opgaven en taken. Die regionale taken liggen in de gemeente Mook & Middelaar meer richting Gelderland en in het bijzonder KAN-gebied. Voor de gemeente Gennep en deels voor de gemeente Bergen liggen die meer richting Noordoost Noord Brabant en voor de gemeente Bergen deels richting Venlo.

Door Provinciale Staten van Limburg (hierover is een motie aangenomen) is al min of meer erkend, dat de nieuwe gemeenten vooral richting Noordoost Noord Brabant moet gaan oriënteren.

Planologische ruimtebehoefte

Door de provincie wordt gesteld dat bestaande planologische knelpunten door de huidige drie gemeenten niet worden opgelost. Voor zover mij bekend zijn er geen planologische knelpunten en voor zover die er zouden zijn, zijn die door de betreffende gemeente telkens opgelost.

Wanneer je kijkt naar de planologische ruimtebehoefte dan geldt dit voor de gemeente Mook & Middelaar vooral richting het KAN-gebied, voor de gemeente Gennep en een deel van de gemeente Bergen richting Noordoost Noord Brabant en het resterend deel van de gemeente Bergen richting Venlo.

Kortom er zal veel overleg nodig zijn, want de ruimtebehoefte vloeit vooral voort uit de ruimtebehoefte in andere gebieden.

Daarnaast is er (schijnbaar) behoefte aan bedrijventerreinen. Onlangs is over de afstemming daarvan een belangrijke rol weggelegd voor de provincie. Echter, er zal alleen binnen de provincie worden gekeken en niet interprovinciaal. Gennep legt een nieuw bedrijventerrein aan, maar ook in Boxmeer en Cuijk worden die aangelegd. Nogmaals blijkt hieruit, maar ook uit de regionale samenhang, dat een nadrukkelijke beoordeling op interprovinciaal gebied wenselijk is en een interprovinciale samenwerking (of herindeling) ook in ogenschouw zou moeten worden genomen.

Onderwijs

De huidige gemeente Mook en Middelaar is voor wat betreft het voortgezet onderwijs op Nijmegen e.o. georiënteerd. Dit blijkt ondermeer uit de vele jongeren in de gemeente, die hun voortgezet onderwijs volgen in Nijmegen.

Het Nijmeegse Kadinsky College heeft een dependance in Molenhoek (gemeente Mook en Middelaar)

De huidige gemeente Gennep is voor wat betreft het voortgezet onderwijs op Noordoost Noord Brabant georiënteerd. Dit blijkt ondermeer uit de vele jongeren in de gemeente, die hun voortgezet onderwijs volgen in Boxmeer of Cuijk, of in de dependance van het Boxmeerse Elzendaalcollege in Gennep.

De huidige gemeente Bergen is ook voor wat betreft het voortgezet onderwijs op Noordoost Noord Brabant georiënteerd, maar ook op dat in Venlo en Venray.

Ga de gegevens bij het CBS maar na.

Beroepsbevolking

Ook voor de beroepsbevolking van de drie gemeenten geldt eenzelfde vergelijking als voor het onderwijs. Ga de gegevens bij het CBS maar na.

Ontherindeling

De Wet Arhi voorziet in een procedure van een herindeling. Maar wat als een herindeling niet succesvol blijkt te zijn? Er zijn geen mogelijkheden om een eenmaal gerealiseerde herindeling ongedaan te maken.

Financiële consequenties

Ten gevolge van een gemeentelijke herindeling zal de nieuwe gemeente minder Rijksmiddelen ontvangen dan de huidige som van de drie gemeenten samen. Natuurlijk vervallen een aantal kosten (1 ipv 3 burgemeesters, secretarissen, griffier enz.) maar daarentegen zullen de personele kosten aanzienlijk toenemen en ontstaan er wachtgelders, want waarschijnlijk zal geen van de burgemeesters, gemeentesecretarissen of griffiers terugkeren in dezelfde functie terugkeren want Kijk naar de schaalvergrotingen in het onderwijs, gezondheidszorg enz., waardoor meer kader aangesteld moet worden en minder middelen beschikbaar zijn om mensen in dienst te nemen om het werk uit te voeren.

Er zal daarnaast een gigantische kapitaalvernietiging plaatsvinden, want uit de advertentie voor de beoogde nieuwe gemeentesecretaris blijkt, dat er een kantoor zal zijn, waarin het personeel werkzaam zal zijn. Drie gemeentekantoren moeten verkocht worden, want op geen van de huidige locaties is uitbreiding mogelijk om een ambtelijk apparaat van 200-250 personen te herbergen!
Drie gemeentekantoren, incurante verkoopobjecten, die als ze verkocht worden slechts verkocht worden met een groot verlies. Compenseert u dat?

Bijna elke fusiegemeente, en ik kan spreken uit persoonlijke ervaringen met twee herindelingen als gemeenteambtenaar, moet doorreorganiseren om mensen op de juiste plek te krijgen, dat is een vast gegeven. De herindeling levert een reorganisatie op. Voordat de organisatie enigszins op orde is, zijn we op zijn minst vier jaren verder, waarna blijkt dat er weer een reorganisatie noodzakelijk. Na deze 2^e reorganisatie ben je nog eens op zijn minst vier jaar kwijt om de zaak echt op orde te krijgen, zowel in de beleids sfeer, als ambtelijk en politiek.
Dan volgen de schaaleffecten. Door toegenomen ambitie gaat een heringedeelde gemeente zich altijd op het centrum focussen met een nieuw gemeentekantoor en een winkelcentrum dat de winkels in de kleinere kernen weg doet kwijnen. Vervolgens worden nieuwe woonwijken aangebouwd als eenheidsworst waarmee de eigen identiteit van afzonderlijke dorpen verdwijnt. Een fusie is een kostenpost die lang niet altijd meerwaarde biedt.

Extra gestraft

Juist kleine gemeenten zijn wendbaarder en kunnen snel nieuwe relaties met externe dienstverleners aangaan. Op kleine schaal kan een gemeente gemakkelijker contracten opzeggen en van aanbieder wisselen (aanbestedingsrichtlijnen). Gemeenteraden kunnen zo keuzes maken; laat dat puur lokale politieke debat in stand. Zo houd je als gemeente grip op de kwaliteit.

Van een groot ambtelijk apparaat kun je geen afstand doen. Wat gebeurt er bij herindeling met het ambtelijk apparaat? Daarvoor gelden vastgelegde verplichtingen met weinig flexibiliteit en keuzes. Je kunt alleen kiezen voor wel of niet opschalen. Terugsnijden kan niet en een gemeente opsplitsen al helemaal niet.

Een kleine(re) gemeente wordt nog eens extra gestraft door de verdeelsleutel van het Gemeentefonds naar inwonertal. Een triest effect van het feit dat ze niet zelf belasting mogen heffen maar afhankelijk zijn van het herverdelingsmechanisme van Den Haag. Dat maakt de kleine gemeente tot belastingbetaler en de grote tot ontvanger.

Misleiding/achterkamertjes politiek

Zo op het oog lijkt het dat de herindeling in alle openheid geschiedt, maar niets is minder dan waar.

Er is sprake van misleiding en achterkamertjes politiek!

De provincie Limburg heeft een worst van 10 miljoen voor gehouden, maar nu blijkt dat die volledig naar Venlo en omgeving gaat, in het bijzonder de 'Floriade'. De provincie betaalt nu ook de kosten (enkele tonnen) van de externe, om een strategische visie op te stellen voor de drie gemeenten!!

Het gebeurt allemaal in de achterkamertjes. De burger heeft niets over een herindeling te zeggen. Het onderwerp stond niet centraal voor de raadsverkiezingen in 2006 of de provinciale verkiezingen. Na de verkiezingen proberen de colleges (burgemeester en wethouders, evenals gedeputeerde staten) de herindeling er jaar door te drukken voor de eerstvolgende verkiezingen!

Conclusie

De voorgestelde herindeling voldoet niet aan de criteria.

Er is geen draagvlak, er zal geen interne samenhang ontstaan, er ontstaat geen duurzame gemeente, het zal niet leiden tot een bestuurskrachtigere gemeente, er is in strijd met de Europese regels door de provincie Limburg geen raadplegend referendum gehouden, enz. enz.

Kortom, een herindeling dient thans nog niet aan de orde te zijn, en vooral de burgers dienen zich op enigerlei wijze (alsnog) te kunnen uitspreken over een herindeling.

Met vriendelijke groet,

A.H.P.M. Teunissen

I.a.a.:

- de Gelderlander
- de Limburger
- omroep Gennep
- omroep Maaslandradio
- omroep Mook
- omroep L1